

Täna „Vana kelneri mälestusi“

Erakorraline nummer.

Hind 30 snt.

Alkoholita jookide tehase

„AKVA“ algupärane

Sidroni soda

limonaad, mõdu, sekt, selters j. n. e.

on võistlusteta!

Tallinna marjaveini tehase veinid, nii kui:

Portvein	Punane Magus	Portvein nr. 36
Madeira	Marja Vein	Patras
Tokayer	Kiriku Vein	Soterra

on saadaval kõigis paremates restoraanides ja
veinikauplustes.

Ladu ja üksikmüük:

Tallinnas, Vaimu tän. № 1. Telefon 6-19.

Mees-rätsepp-äri

Max Johanson

Tallinn Lühike jalg 6 Telef. 432-89

Teatan austatud tarvitajale, et äsja saabusid

Londonist palitu- ning eriti kõiksugu õhtuülikonna-riided.

Uudisena — modern kude.

RESTO

Tallinna restoraanide, kohvikute
ja söögimajade teenijate üld-
ühingu häälekandja.

Jumub üks kord kuus.

Tellimise hind:

1 aasta peale Kr. 2.50
1/2 " " " 1.35
1/4 " " " 70

Üksik nr. 25 snt.

Tõrjetus ja talitus
Tallinn, Uus tän. 3.

Tel. 27-33.

№ 4838

№ 3

Märts 1931.

1 aastakäik 8/80

Parimaid paberosse:

Manon

20 tk. — 35 s.

Baar

25 tk. — 35 s.

Stella

20 tk. — 25 s.

Orient

25 tk. — 25 s.

Lia

25 tk. — 25 s.

Tähelepanu!

Meie vabrikus puhastatakse tubakat
pneumaatilisel viisil tolmust ja teis-
test kahjulikkudest lisandustest.

A.-S.
„LAFERME“.

Kas juba visatakse vaenukinnast?

Põhjusteta vallandamiste vastu.

On põhjusi arvata, et restoraanide ja võõrastemajade peremehed on asunud oma teenijaskonna vastu sõjajalale, katsudes kunstliselt süvendada tööpuudust oma kelnerite seas. Kuivõrd kergel käel siin mõni peremees talitab ja kui kergesti võib restoraaniteenija oma kohalt lennata, selle tõenduseks toome alljärgneva loo ühest pealinna suuremast hotellrestoraanist, mis asub käidavama tänava ääres vaesema rahva pangamaja läheduses.

Kui hiljuti selle asutuse restoraan suleti, siis pani asutuse oma-

nik kõik rattad selleks käima, et oma restoraani uuestiavamiseks luba saada. Muu seas mobiliseeriti restoraani uuestiavamiseks ametiasutuste vahele jooksma ka tähen-
datud restoraanis teenistuses olijad kaks kelnerit. Kui siis korda läks aktsiisivalitsuselt restoraani avamiseks uuesti luba saada, olgugi uue isiku nimele, siis ei saa salata, et selle loa saamisel suured teened olid just neil kahel kelneril, kes mööda ametiasutusi jooksid oma vaba aega raisates. Restoraan avati uuesti, uus isik võttis äri juhatuse oma kätte, kuid tegelikult

peremeheks jäi ikkagi senine omanik, kes ka ei viivitanud päevagi oma peremehe-õiguste maksmapanemisega ja peagi mõlemate kelnerite üllatuseks teatas, et nemad on päeva pealt ametist vallandatud!

Põhjusi selle juures ei nimetatud. Ka koosseisude vähendamist ei olnud, sest vallandatud kelnerite asemele võeti kohe teised isikud ametisse. Kas oli selle ootamata vallandamise põhjuseks peremehe tänu kelneritele selle eest, et need ennastalgavalt oma aega ja energiat ohverdasid asutusele tegevuse jätkamiseks loasaamisel?

Paistab kindel olevat, et restoraanide ja võõrastemajade peremehed on selle „peremehe“ samuga oma teenijaskonnale vaenulkinda visanud. Meie seda kinnast seekord küll veel üles ei võta, vaid jääme esialgul, kus mõlemad vallandatud kelnerid veel tööta on,

ootama, et tehtud väärsamm tagasi astutaks ja mõlemad vallandatud kelnerid kõige lähemal ajal ametisse tagasi võetaks.

See peremeeste vaenulkinda viskamise katse aga kohustab kõiki restoraanide, kohvikute ja söögi-majade teenijaid veel tihedamalt liituma oma üldühinguga, kelle ülesandeks on oma liikmeid kaitseks igasuguste üllatuste eest, mis neid peremeeste poolt ootamas. Sest kui pea ei või samane lugu, mis ülemal kirjeldatud, juhtuda ka mõnes teises asutuses.

Sellepärast: read koomale, restoraanide kohvikute ja söögimajade teenijad! Ärgu olgu teie seas ühtegi, kes ei oleks oma üldühingu liige! Kui meie üldühing on tugev ja meie ise hästi organiseeritud, siis kaob ka peremeestel meiega mängimise isu ja nad arvestavad meiega, kui realse jõuga.

J. K.

Kelneri elukutse — raskeim elukutse.

Puudub alus, millele see elukutse oleks rajatud.

Praegusel ajal võime vaadata kelneri elukutse kui ühe raskema elukutse peale. Kelneri elukutset kaugemalt vaadates, näeme, et kelner on pea samasugune äriteenija kui teisedki, kes seisab kaupluses leti taga, kuid lähemalt asja juure asudes selgub, et kelneril on oma kutse alal kokkupuutumisi igasugu kihiga, alates meie harili-

kust kodanikust ning lõpetades kõige tähtsama välismaa monarhi ehk riigipresidentiga. Teistel äriteenijatel ei tule aga kindlasti kunagi seda ette, et nad monarhe või presidente teenima peavad.

Selle peale vaatamata on aga meil kombeks kujunenud, et kui kellegil keskpärasel isikul kelneriga eraelus kokkupuutumist tuleb,

siis ta selle peale vaatab nii, nagu ei olekski see inimene. Sarnane nähtus on aga täiesti hukkamõistetav ja andeksandmatu kultuurilise riigi elanikele. Kelner on samasugune kodanik riigis, nagu iga teinegi. Ta kannab riigis samasugused kohustused, nagu teised kodanikud, tal on oma perekond ja lapsed, kes vajavad haridust jne.

Raskeks teeb kelneri elukutse see asjaolu, et see elukutse on kaitsmata igast küljest. Ei kaitse seda elukutset ärid ise, veel vähem aga äride küllastajad. On olnud juhtumisi, kus teenistuses on tulnud kokku puutuda isikutega, kes sind ka koerast halvemaks peavad ja kõnetavad sind, kui mahamüüdud orja, kellega igaüks võib sarnaselt ümber käia, nagu ise heaks arvab.

Peaks juba mööda olema need ajad, kus kelneritega niivõrd alandavalt ümber käidi. Kelner on oma äris suurem, kui ükski teine äriteenija mujal. Tal tuleb aru anda oma tegevuse juures igast vähemastki asjast, mis kauplemise juures on juhtunud. Kelner võtab kauba välja, annab võõra ette lauale ja riskeerib ühtlasi sellega, kas ta selle kauba eest küllastajalt tasu näeb ja ka oma vaeva tasutud saab. Kui sageli ei tule aga ette juhtumisi, kus „lahke“ küllaline lubab kauba eest tasuda alles homme, kuid see „homme“ jääb tulemata ja kelner peab peremehele kauba eest oma taskust maksma. Sarnase riisikoga ei ole aga ühelgi teistesse liikidesse kuuluvaltel äriteenijatel arvestada ja see on asjaolu, mis omakorda kelneri elukutse üheks raskeimaks elukutseks muudab.

Järgmisena ei saa mööda minna ka nendest maksudest, mis kelnerit koormavad ja millistest teised äriteenijad ei näe kurja undki.

Need on n. n. „bruchi“ maksud, mis igapäev järjekindlalt kelneri õladel lasuvad, olgugi et igapäev riistade katkiminemist, mille eest „bruchi“-raha võetakse, ei juhtu ja et selle „bruchi“-rahaga peremehed lahedalt võivad kelnerite kulul oma söögi- ja joogiriistade tagavara suurendada. Siis on veel pikkolo palk, mida kelner peab oma taskust maksma, olgugi et ise üldse peremehelt palka ei saa jne.

Häda on sarnaste küllastajatega, kes armastavad pahatihti kelnerile joogi ja söögi eest võlgu jääda. Küsid sarnaselt küllastajalt raha ette, siis oled häbemata, ei tee sa aga seda, siis paneb ta arvet tasumata plehku. Kaebad ta siis kohutusse, — küsitakse seal kelnerilt: „Miks teie raha ette ei küsinud, kui tellimise lauale andsite?“

Mida peab kelner sarnasel juhul tegema? Ei aita siin raha etteküsimine ega tagantjärele targaks saamine, vaid lubamata on lihtsalt see, et meil seni ikka puudub vastav seadus, mis karistaks teadlikult võlgu joojaid ja sööjaid rängemalt. Harilikult tahetakse meil selletaolised protsessid üle viia tsiviilvahekorrale, olgugi et päeval selge on asjaolu, et see on olnud teise kaup, mis ära on tarvitatud teadmise, et selle tasumiseks puudub raha. Sarnaseid isikuid aga, kes seda korduvalt teevad — täna siin ja homme teises asutuses võlgu süües ja juues — tuleks karistada rängemalt, et neil isu kaoks vaese kelneri turjal liugu lasta.

Siis võiks veel mainida meie tulumaksu, mida võetakse kindla aastase sissetuleku pealt, mis on tulumaksu väljaarvestamisel aluseks. Kust võetakse aga tulumaksule alus, mida määratakse kelnerile? Sageli võime näha et ühes

ja samas asutuses teenivatel kelneritel on mitmesuurused tulud komisjoni poolt üles märgitud. Mil-line on see võim, kes läbi näeb, kui palju üks ehk teine kelner selles asutuses on teeninud, sest mingit kindlat palka ju kelner ei saa? Need on pearaskused kelneri elukutses. Kelnerid on oma elukutselt maha jäetud igast seisukohast. Ei ole ühtegi alust, mille peale kelneri elukutse oleks raja-

tud ja mis seda elukutset kindlustaks.

Sarnasest olukorrast väljapääsmine olgu aga meie kelnerite ühiste ühine püüdmine. Siin panevad kelnerid oma ajakirja „Resto“ õlgadele suuri lootusi. „Resto“ peab siin kindlat teed näitama meile parima tuleviku poole! Meie, kelnerite, kohus on oma häälekandjat varustada igasuguste küsimuste ja seisukohtade teatamisega ning ühtlasi peame lugema oma ajakirja, et sel teel üksteist tundma õppida ja lähemale astuda, mille läbi võime lõpuks koonduda ühiseks keskpunktiks, kust valgus laiali läheb. Esimene samm selleks on astunud. See samm on väga õige ning Tallinna restoraa-nide, kohvikute ja söögimajade teenijate üldühing ja tema vend — Tartu kelnerite ühing — võivad vaadata rahuldustundega selle astunud sammu peale.

Soovin kindlat edu ja üksmeelt edaspidises tegevuses.

O. R.

Toimetuse poolt. Eelolev artikkel on meile avaldamiseks saadetud ühe kolleegi poolt väljaspoolt Tallinnat. Toimetus peab oma kohuseks südamest tänada lugupeetud kolleegi tema mõtete eest ja teatab, et „Resto“ on alati valmis oma veergudel ruumi lubama neile asjalikkudele mõtetele, mis tulevad ametivendadelt kutsealasse puutuvate küsimuste kohta.

Leidku kolleegi O. R. algatus järeltegemist ka teiste kolleegide poolt!

Elu peap olema üks! Õks!
Mööbelt peap lõhkumal

Kirjutanud Pouttu Põhjala.

I.

Kui vürstinna mõistis kohut. . .

Istusime restoraani vaikseimas nurgas ja tuletasime meele möödunud päevi. Ja muu jutu hulgas mainis meist keegi 16. oktoobri veresauna Tallinna turul.

„Jah, sellest on juba veerand aastasada mööda, aga kunagi ei kustu mälust nood kohutavad päevad,“ lausus sinna sekka vana kelner, kelle juustes juba hõbedat, aga kes nooruslikult värske, nagu eilne pikkolo. Ja mu soovile vastu tulles, jutustas ta järgmist:

„Teenisin siis hotell „Kuld Lõvis“. Oli tol ajal, nagu praegugi, Tallinna peeneimrestoraan ja hotell. Teenijaskond oli vilunuim, külastajad kõrged aukandjad või paksu rahakotiga härrad. Peremeheks oli too kord kadunu Rodeman, aga kauplemisluba oli kadunu Z. käes. Seda on juhtunud hiljemgi, et omanik mõne protokollil pärast peab nimepidi kõrtsi teise nimele andma. . .

Nii siis oli sügise 1905. aastal. Ajad olid ärevad. Teati jutustada igasugustest mässudest ja pogromidest Venes, Poolas, Ukrainas, Soomes ja siin Eestiski. Ja streigid olid ka päevakorral. Tallinnas

elati nagu püssirohutünni otsas istudes. Täna ei teadnud, mis homme juhtub.

Oli oktoobrikuu 16-nes. Kuiv sügispäev. Hommikul kandus hotellil mitmesuguseid kuulujutte ja teada oli, et kuskil vabrikute rajoonis peetakse suur tööliste ja revolutsionääride koosolek ning et hiljem on suur rahvakoosolek Uuel turul praeguse „Estonia“ juures. Viimase pidamiseks olla kuberner Lopuhin andnud loa. . .

Õhtul videviku eel tulin juhtumisi hotelli trepile. Liikumine tänaval oli haruldaselt elav ja ärev. Õhk oli, nagu elektrifitseeritud. Midagi sünnib — kindlasti. . .

Ja siis kostsidki Vene turu poolt esiteks kogupaugud sõjaväepüssidest, siis laskmise ragin ja viimaks üksikud paugud ning rahvahulkade hüüded. Mis sündis?

Kelner on nagu ori. Oma kohalt ei tohi ta lahkuda, mingi kas või maailm hukka! Jäi vaid oodata teateid sündmustest.

Ja varsti neid tuligi: Oneega polgu sõdurid olid Vene turul lasknud rahuliku rahvahulga peale ja tapnud kümneid, võib olla, et

sadasid lubatud koosolekule kogunenud inimestest. Haavatuid ja surnuid olla turul hunnikutes. Hirmul on suured silmad ja tol hetkel polnud kellelgi sündmuse kohta täpset ülevaadet. Jooksti ja hädaldati. . .

Meie rahvast oli veristatud. Uuel turul oli veri voolanud. Kes oli mõrtsukas? Kelle käsul oli see sündinud? Kes oli süüdi. . . ?“

Vana kelner süütas paberossi, rüüpas õlut ja jäi mõtiskledes vaatlema vastasseinal olevat pilti, mis kujutas kasakate manifesti Türgi sultanile. Andsime talle aega süveneda oma mälestustesse.

Mõni minut hiljem pajatas kelner edasi:

„Siis saadeti Peterburist uurijad, kes pidid stüüdlase leidma. Üks neist oli vürst (nime olen unustanud). Ta elas „Kuld Lõvis“ tuba number üks. Õieti polnud see tuba, vaid suur, vürstlikult sisseseatud korter — vastuvõtu tuba, saal, kus ka kohtupidamine sündis, ja kaks magamistuba. Vürst oli imelik tüüp. Ta ei helistanud kella kunagi. Oli tal vaja toatüdruk, kelner või keegi teistest teenijatest, siis otsis ta neid ise üles. Tihti tuli ta ise alumisele korrale, et vastavat teenimist saada. Imestasime: vürst ja kindral, aga nii alandlikult lahke ja vaikne. Täielik erand teistest vene võimukandjatest. Ei tarvitanud ka alkoholi, peale vahest ehk mõne konjakinapsi. Elas vaikselt ja omaette üksinda.

Teiseks sündmuse selgitajaks oli sõjakohtu tähtsamate asjade kohtu-uurija. Ka tema oli vürst ja kindral. Aga ta polnud üksinda, sest tal oli vürstinna kaasas. Ja mees näis olevat tolle naise mõju all. Õieti oligi ta naine see, kes

kõiike, mis ühenduses Uue turu sündmusega, põhjalikult uuris.

Nad elasid toas number neli. See korter oli juba väiksem. Vaiksed inimesed olid ka nemad. Kohutu-uurija oli päevad läbi väljas, kuna vürstinna istus pea alati oma toas. Aga ega ta siiski tegevuseta olnud. Üks kui teine teenija kutsuti tema juure. Ja „teenimine“ seisis pea alati selles, et pidi vastama vürstinna küsimistele. Ta küsis kõike: Kuidas siin rahvas elab? Milleks tekkinud rahutused? Mida nõutakse? Kas liikumine on sihitud Vene võimu vastu? Kas sõjavägi on tööliste poolt? Mispärast paruneid vihatakse? Kes agiteerivad? Ja nii neid küsimisi sadas, nagu vihma.

Tuli kord ka minu kätte minna tolle naise juure ülekuulamisele.

„Härra oober, mis teate teiepraegusest mässuliikumisest?“ küsis vürstinna minult.

„Väga vähe, teie kõrgus!“ — vastasin, sest mul polnud ju soovi end asjasse segada. Kõik see naiselik uudishimu võis ju olla puha provokatsioon.

„Ah, ärge nüüd end rumalaks tehke! Kes siis ei teaks siinse töölisliikumise ulatust!“ — ja tüse, umbes viiekümne-aastane vürstinna naeratas veetlevalt. Nähtavasti oskas ta väga hästi kasutada oma võimeid ja seisust. Mulle näis ta tol hetkel palju targem kui ta mees, kes alati jättis kivistunud ametniku mulje. Vürstinna selle vastu lähenes sulle ja sundis nii öelda oma lahkusega sind kõnelema.

Ja ma jutustasin talle nii palju, kui olukorrast oskasin.

„Tähendab, et liikumine siin pole sihitud Vene riigi vastu?“ küsis vürstinna vahele.

„Ei, teie kõrgus. See on sihitud eestkätt Balti parunite vastu“, vastasin.

„Aga mis on parunid teie rahvale teinud? Vist midagi halba?“

„Halba, teie kõrgus. Väga halba!“

„Jutustage, oober!“

Ja ma jutustasin. Rääkisin kuidas meie rahvast on orjastatud, pekstud ja piinatud. Isegi pärast orjuse kaotamist. Ta kuulas tähepanelikult ja küsis vahel üht ja teist. Seletasin. Mulle näis, et selles, mis ma pajatasin, oli talle palju uut.

„Hüva!“ — lausus ta lõpuks, kui juba pool tundi olin jutustanud.

„— Mis mulle jutustasite, sellest räägin vürstile. Võite minna.“

Lahkusin. Pärast olid kaasteenijad väga uudishimulikud. Nad tahtsid teada, miks ma vürstinna juures nii kaua viibisin. Seletasin neile. Olime kõik huvitatud ja jäime suure pinevusega ootama kohtuliku uurimise tulemusi.

„Kas karistatakse mõrtsukaid?“ — küsisime teine-teiselt.

Vahepeal rändas linnast surnuvoor teise järele Rahumäe kalmistule. Meeleolu oli igalpool rõhutatud. Kõneldi üldisest streigist ja rahutustest. Linnas rändasid ringi mitmesugused kuulujutud. Keegi ei teadnud midagi kindlat.

Meil hotellis läks aga elu vaikselt. Vürstid uurisid ja vürstinna uuris. Mis neile selgus, jäi meile hotelli personaalile teadmatuks.

Siis õhtupoolikul, see oli päev enne kohtuotsuse kuulutamist, läks vürstinna välja. Kus ta käis, ei tea. Aga kui ta tagasi tuli, kutsus ta mind enda juure ja küsis, kas ta abikaasa on vahepeal hotellis käinud. Vastasin, et tema kõrgust pole siin nähtud.

„On vist ohvitseride kasiinos. Helistage talle ja öelge, et ma lä-

hen uuesti välja ja tulen tagasi kella kuueks,“ — ütles vürstinna ja väljus uuesti hotellist.

„Tegin, mis kästud. Ja jäin mõtlema, mis see kõik tähendas. Mis asjades käib vürstinna vastu oma harilikku kommet nii agaralt väljas? Ta tegevus laskis aimata, et tal oli uurimise all olevas asjas midagi tähtsat kui ainult naiselik uudishimu. Aga kas ta oli veresauna toimepanijate vastu või nende poolt — pooldas ta süüdlaste karistamist, või mängis ta nende kasuks ja kaitseks?“

Kella kuueks jõudis ta tagasi ja ruttas kohe oma tuppa. Panin tähele, et ta oli väga ärritatud. Mis oli juhtunud?

Varsti peale seda tuli vürst ka hotelli. Ta oli väliselt kuiv ja tuim, nagu alati. Mis vürstliku abielupaari vahel number neljandas nütud juhtus, jäi meile saladuseks, aga varsti lahkus vürst jälle hotellist ja vürstinna tellis endale kerge õhtusöögi.

„Viisin selle talle tuppa ja tahtsin lahkuda, kui vürstinna järsult küsis:“

„Aga kes olid laskmises süüdi?“

„Ei julge seda öelda, teie kõrgus!“ vastasin hämmastanult. Kuidas võis ta sellist asja minult küsida?

„Kuid öelge. Kas need, kes lasid?“

Mis sa naise uudishimulikkusele teed? Vastasin:

„Kui tohin, teie kõrgus, siis arvan, et need, kes laskmiseks käsu andsid.“

„Hm. Vist küll“ — lausus vürstinna ja istus lauda. Ma lahkusin.

„Veel kord lahkus vürstinna tollel õhtul hotellist. Alles hilja, poole öö paiku — tuli ta tagasi. Ja väga erutatuna. Mõlemad vürstid olid juba enne teda tagasi tulnud. Järgnes kõigi kolme ühine nõupidam-

mine kohtu-uurija juures. Viisin neile tuppa pudeli veini ja selle tõttu oli mul võimalus neid koos näha. Jäi mulje, et nad olid enne mu sisseastumist omavahel vaie-

„Obei, nüüd olen teie vastu viisakas — aga kui ma selle 3. karafe ära trimpan — siis ei maksaks mind arvega tülitada — võin marru sattuda.“

nud. Ärevust oli kõige rohkem märgata vürstinna juures.

Võis oletada, et vürstlikkude võõraste juures otsustati Uue turu veresaunas süüdlaste üle...

„Ja nii oligi, sest järgmisel päeval kuulutati uurimise tagajärjed. Need on teil teada. Kuid ma ütlen: meie olime üllatatud. Süüdlased leiti õigeks ja mees, kes kõige rohkem rahvale vastu tulnud, jäi süüdlaseks — tema, kuberner Lopuhin, tagandati oma kohalt. Ja tõelised süüdlased, kaks ohvitseri, kelle nime ei taha suhugi võtta, elavad praegugi unustusse maetuina siin Tallinnas. Ning peamõrtsukas, kindral Voronov, jäi ka karistamata. Kas ta enam elab ja kus — ei tea.“

„Kõik see otsustamine oli tõenäoliktult tolle vürstinna teene. See mulje meile jäi. Ta uuris küll põhjusi, aga tal oli ka mingisugune põhjus mõjuda kubeneri kahjuks ja ohvitseride kasuks. Kes nende sakste omavahelisi intriige teab?“

„Ja — pealegi — naine on ikkagi naine...!“

Vana kelner lõpetas oma sünge jutu.

Järgmises numbris jutustab vana kelner sellest, kuidas kuberner Kõrostovets Nõmmel Meyeri restoraanis orgiat korraldas.

J. Milleri leivatööstus

Tallinn,

Kalevi tän. 4, telef. (2) 16-79.

Leiva, peenleiva ja saia saaduste väljasaatmine raudteejaamadesse ja laevade peale.

Tellimiste täitmine kiire ja korralik.

Kuningas Kirg.

V. Paarva.

Tramm trammi järele sõitis oru poole ning kõnniteedel liikus inim-mass sama sihtkoha suunas. Plat-sil aga, kus asus liikumise kesk-koht, närvtisesid kaks noort neidu, hellitades lootust viimaks ometi kord trammile saada, sest senised katsed olid lõpnud kõik tagajär-jeta, võistluspalavik olles haaranud inimesi, kaotas ühes sellega ka viisakuse, ja kui ka ehk viimaks õnnestus end kuidagi trepile poe-lada, oli vastas ikkagi trammi-konduktor, kes rahustavalt sõnas:

„Ei maksa tungida, preilid, järg-mine tuleb kohe!“ Nii aga olid möö-dunud juba mitu järgmist ja kasvava rahutusega luurasid mõlemad jär-jest tihenevat rahvahulka. „Ei tea, kas saame siiaagi peale, oleks võinud ikka peaplatsile minna,“ tähendas üks neist, nähes ligine-vat järgmist trammi.

Saabuski tramm, kuid oli täidet juba niivõrd suure inimlaadungiga, et lootus kadus seal veel kuidagi kohta leida. Kuid tõugatuna leid-sid mõlemad end trammilt ning õnnekombel jäidki peale, kuna konduktori kurjakuulutav hääl al-les peale neid sõnas: „Mu härrad, palun mitte trügida, peatselt saa-bub teine!“

Oldi satutud jumalikule kohale, sest kohe kerkisid meeskujud ja vabanesid istekohad preilidele. Trammivagunis aga keerles vaid-lus temil, kes peaks tänasel koh-tanisel võitjaks jääma. Kohati paisus see orkaaniks, siinsamas aga vaibus viimse veerandini ning kaasa püüdsid vaielda isegi need, kes asjaga sugugi kursis ei olnud. Sõlmiti kihlvedusid, milliseid tuli kui seeni peale kosutavat vihma.

Ja vagunis olev vana lihunik-meister läks isegi niikaugele, et haaras taskust paberossikarbi ning paatoslikul häälel sõnas:

„Armsad kaaskodanikud, siin ohverdan oma kallima vara, pa-berossikarbi, mille seesmisele kaa-nele on joonistanud surematu kunstnik atleedikuju, kelle rinda ehib rahvuslint, ning seda peab saama too, kes usub, et võidab „Uku“ jalgalli meeskond. Kuid eeskuju ei leidnud järelaimajat ning vana lihunikmeister pidi oma „kallima vara“ tagasi tasku pa-nema. Küll sõlmusid aga kihlveod, kus mängus oli 40⁰ ja pisut kan-gemad sordid. Siin näide, kus isegi trammivagunis paatos taga-neb spirti eest.

20-nes aastasada!

Mõlemad preilid suutsid vahe-peal end kaunis mugavalt sisse seada ning kuulasid mõnuga vaid-lust, sest mõlemal olid teatud süm-paatiad kummagi seltsi mängijate vastu. Mõlemad teenisid ühes ko-halikus restoraanis ettekandjatena ning pikkade nurumiste peale olidki mõlemad saanud vaba õhtupooliku. Neist üks — Amy — oli eht girli tüüp, kel seljataga juba kaunis suur praksis „amori“ murdmises, kuna teine, Hilly, eelmisele täielik vast-tand, alles kogenematu oli. Ka kasvult ning värvilt valitses nende vahel vastandlikkus. Amy — mus-tajuukseline, pikale kalduv sale ning nõtke — oli ihaldatav kõikjal ning sellest tuligi, et Amy üleole-valt naeratas, kui juttu oli naiste ülekaalust: „Minul on poisse ja-laga segada!“

Agaga Hilly seevastu valkjajuukse-line, väiksekasvuline ning õrn, tun-

dus Amy kõrval nagu lapsena, väiksena ning aprana. Ta ei võinud ka kiidelda poisirohkusega, olles loomult tagasihoidlik. Ka restoraanis oli ta alles esimest kuud, nii et puudus ka kõrtsitutvus.

Hilly oli kõige aja tunnud mingit läbitungivat pilku endal. Alguses valdas teda hirm, kuid pikkamisi kasvas naiselik uudishimu ja tasa ning vargsi avades rediküüli paistis peeglist mehekuju, kes teda üksisilmi vaatlles. Ka Hillyle meeldis too mehekuju, kelle täiuslik kogu juba esimesel pilgul tema sümpaatia võitis.

„Noh, küll unistab, või tahad õige linna tagasi sõita? Kõik on juba läinud, aga meie istume siin, nagu kaks nunnat!“ kostis äkki Amy hääl, ning mõttest ärgates leidis Hilly, et oli saabunudki sihtkohale.

„Ah ma niisama“

„armastan!“ lõpetas Hilly lause Amy, kelmikalt naerdes: „Ah, sina kõlbaks küll rokoko ajajärku, kus kavalier ligineb, tehes igatsorti kummardusi, mitte aga praegusse, kus kõikjal hüüdsõnaks: „Tants, sport, masin ja viin“. Ning õrnalt Hillyt enda ees tõugates, suundusid mõlemad staadionile.

* * *

Juba eemalt kaugelt kostev lärm juhtis mõlemale teed ja viimaks jõutigi kohale, lunastati pääsetähed ning mõlemad asusid tribüünile jälgima kauaoodatud suurohutamist.

Triibuliste värava all aga oli heitlus „isamaa“ eest käimas. Pall lendas värava suunas ja tagasi, kuid ikkagi puudus viimane „nõks“, mis pealetungile oleks punkti taha pannud. Ja kui viimaks pall keskele lendas, kostis ühes määratu aplausitormiga ka vallapäasenud ohkeid: „Jälle ei vedanud!“

Amy oli silmapilkselt võistlusmeeleollu sattunud võistlust jälgides ning sõdis käte ja jalgadega kaasa, otseku oleks ta ise tahtnud „väravaid“ lööma minna. Ta ei hoolinud isegi sellest, kui viimaks kaks eesistujat noortmeest imestava pilguga tagasi vaatasid otseku pärides, millega nad ära teeninud lugematud hoobid seljule.

Hilly tundis aga silmapilkselt ühes eesistujas ära noormehe, kes teda trammivagunis oli jälginud ning sõnas kähku: „Palun väga vabandust,“ ja ka Amy, märgates viga, viskas nõiduva pilgu kannatajaile, tundis aga sellejuures silmapilkselt ära mõlemaid, kuna üks neist oli vana kunde juba ning kohe asuti ühte kampa, tutvuti.

Selgus, et Hilly jälgiaks osutus Rudy Olso ning kaaslane oli Eddy Kraav.

Hilly oli ennemgi kuulnud Rudyst, kuid oli teda ette kujutanud hoopis teisiti. Nüüd aga ei teadnud ta, kuidas end maksma panna, sest Rudy oli lai elumehe kuulsus, seni aga ei olnud Hyllil korda läinud temaga tutvuda.

„Missugust meeskonda teie näeks võitjana?“ pahvatas järsku Rudy.

„Mul täiesti ükskõik, mõlemad vahvad poisid, aga Amy — tema näeks iga hinna eest, et võitjaks tuleks „Uku“, ja seetõttu pooldan minagi toda“.

„Aga justkui minagi. Mul ka see üks puha kõik, aga Eddy, see on veendunud „Tõllu“ poolehoidja; ise teine ju kah vana mängija.“

„Siin on kuri karjas,“ pahvatas järsku Amy. „Härä Kraav, kas Teie tõesti pooldate „Tõllu“ meeskonda?“ pööras ta siis tehtud mosilikkusega Eddy poole.

„Ja muidugi . . . bravo, bravo! oh-hoo!“

Kõrvulukustav kisa ning käteplagin sumbutas Eddy hääle ning kohkunult jäi Amy pilk peatuma pallile, mida võrgusopist välja tõi „Uku“ väravavaht.

„Ah teid kah oma jutuga!“ pahandas Amy. „Kuula teie rääkimist ja unusta põial, ning kohe on „Ukul“ värav, ma....“

„Jälgige võistlust preili Amy, kohe järgneb teine värav,“ katkestas Amy sõnadevalingu jätkamist Eddy, ja otsekui selle kinnituseks istus pall teistkordselt „Uku“ võrgus.

Rudy ja Hilly aga vaatasid süüdlasnägudega mõlemile võistlushaigele näkku.

„Noh, nüüd on sõda!“ kurjustas Amy.

„Teen vahepeetpaneku, liiduvalitsus Rudy ja Hilly asuvad teisele territooriumile.“

Ja selle kinnituseks asusidki mõlemad teisale istuma, jättes kohale vastased.

Nüüd aga kostis ka väljal vile ning paarid läksid einelauda külastama. Telliti kooke ning jäätist ja Rudy nõudel veel õlut ning limonadi, mille hulka siis veel veidi viina segati, mida Rudy tahtis ka Hillyle klaasi kallata. Kuid see aga takistas teda, sõnades:

„Eih, ma ei tarvita alkoholi!“

„Oh ega's see midagi ei tee. Ega meiegi joodikud pole!“ käis Rudy peale. „Aga teie, preili Amy?“ sõnas ta siis Amy poole pöörates.

„Jah, noh minule kuluks küll üks väikene tropp närvide rahunemiseks, aga mitte palju!“ edvisitas Amy, püüdes näiliselt takistada Rudy toimingut.

„Jah nagu mina olen siis viies ratas vankri all“, pahandas Eddy, „mulle ei pakutagi“.

„Ole lahke, aga esialgu ikkagi daamid!“ sõnas Rudy, täites ühtlasi Eddy ja enda klaasid.

Ja ei jäänud muud üle. Ka Hilly ühines teistega.

Siis vile.. ja uuesti asusid võistlevad pooled platsile.

„Aga preilid, ärge unustage, kui võidab „Töll“, siis lähme „keldri“, kui aga „Uku“ siis „kõpsakusse!“ tuletat meele veel Rudy.

„Oleme rääkind!“... kiitis Amy. „Sa ju tuled kah, Hilly, üks?“...

„Ma ei tea, ma....“

„Noh muidugi, küll mina juba selle eest hea seisan!“ katkestas Hilly kõne Rudy.

Ning mõlemad paarid asusid tribüünile võistlust jälgima.

Kuidas möödus järgmine poolaeg, see jäi Hillyl ja Rudyl nägemata, mõlemil oli niipalju teineteisele rääkida, et ei märganudki, kuidas väravad vastamisi sadasid. Hoopis vastupidi oli elu teisel pool, kus asusid Amy ja Eddy, kus ühes väravatega vaheldusid tormihood. Korra ühel, korra teisel pool.

„Kus teie siis kõige aja olite?“ pahvatas Amy. „Oh armastus, armastus, sa jumala vallatus“. „Rõõmustage Rudy! Võitis „Töll“ 6:3!“ naeris Eddy tähendusrikkaid pilke küsijaile saates.

„Agamoraalne võit?“ sõnas Amy.

„See on „Uku“ päralt“, vastas Eddy.

Rudy aga tantsis rõõmu pärast kamarinskit ning hõiskas. „Elagu Tõllude“ suguvõsa, meie aga yurame nüüd autoga keldriss!“

Õeldud, tehtud, ning ivakese aja pärast vuraski auto linna poole, viies neli inimlast „keldriss“, parimasse tantsulokaali.

* * *

Auto peatus südalinnas elektrituledes särava valgusreklaami ees ning seltskond asus lauda.

Kohvikus valitses veel vaikus. Ettekandjad olid koondunud ukseesisele ning jälgisid igat juuretulist. Ka orkestri asukohal asetsevad alles mänguriistad, ainult viulimängija soris närviliselt noodipuhmastiku kallal.

Kuid iga minutiga kasvas külastajate hulk. Tulid vanad perekonnaisad, vallalised looma tutvusi, tulid ka „graded“ kuskilt tantsukoolist, et jätkata tantsu kohapeal.

Ka orkester asus kohtadele ning varsti kõlas jazzilt avavals. Esimese paarina liuglesid libedal parketil Rudy ning Hilly.

„Küll on aga kiire!“ imestas Eddy, kuid kumardas ka ise silmapilkselt, paludes Amyt tantsima.

Tantsisidki.

Ja parketile tuli aiva paare juure, nii et see lõppude lõpuks puupüsti inimesi täis oli.

Hilly märkas Rudys silmapilkselt hää tantsija ning nähtava lõbuga keerles tantsus, nagu pilvetes, tundes end Rudy tugevate käte vahel olevat.

Orkester lõpetas. Aplausid.

Tuli järgmine tants, jälle Rudy ja Hilly. Siis tehti vahetust, tantsiti segamini ja nii möödus õhtu, toodi lauale veine ning kiirelt möödus aeg. Siis jõudis tango.

„Preilid, kas ma saaks teilt tangoks luba!“ pööris Rudy, Hilly poole.

Ning jällegi liugles paar parketil. Hele valgus kustus ja pimedat saali valgustasid ainult proshpektori värvilised kiired. Ning tango, selle jumalatest juhutatud võluva tantsu helidel leidsid end kaks inimhinge.

Preilid, kas ma saaks teilt tangoks luba!

Üldine aplaus saatis tantsijaid, kui nad lõpetasid.

Lauas istusid aga Amy ja Eddy ning tantsu jälgides ütles Amy: „Noh on see Rudy ikka eht Don Juan! Paneb meie printsessikese armastama. Paistab teine nagu seitsmendas taevas olevat.“

Eddy vaatas imestanult Amyle näkku, siis aga sõnas: „Oh see Rudy, see on vanaseaduse raamat kümne pitsoriga!“

Ja Rudy, too ei teadnud isegi, mis temaga juhtunud oli. Naistekütt, kelle leksikonis puudus sõna „armastus“ ja korruga järsku armastaja, millest ta seni ainult romaanes oli lugenud. Kuid lõppude lõpuks — mis sellestki ning rahuldutult naeris ta oma ette.

Tantsiti veel paar tantsu, siis lahkus seltskond. Siirduti Rudy poole. Mängis grammofon moodsamaid palasid, tantsiti ja pummeldati ning juhtus see, mis juhtuma pidi. Armastus taganes kire eest.

* * *

Järgmisel päeval ametisse tulles leidis Amy Hilly nukrana ja kurvana.

„Vaene lapsuke! Ära võta kõike nii südamesse! See oli ju ainult kirk, mis sind valdas ja sa uskusid kõike, mis kuulsid, kuid kõik läheb hästi! Ainult pea püsti!“ katsumus Amy lohutada Hillyt.

Kuid ei rõõmustanud end Hilly.

Ning järgmisel päeval ei tulnud ta enam. Nii terve nädal.

Käis järel küsimas Rudy, tahtis andestamist paluda. Tuli vaid ühel hommikul hommikleht kõmulise pealkirjaga: „Jälle surm romantilistel põhjustel“ alapealkirjaga, „Neiu laip leiti voogudes“. Tekstis pikalt-laialt elulugu ning kiri.

Kuningas Kirg oli leidnud endale jällegi ohvri.

Tartu kelnerite ühing 10-aastane.

Ülevaade ühingu 10-aastasest tegevusest.

Tartu kelnerite ühing on asutatud 23. dets. 1920. a. Ühingu asutajaks ja mõtte algatajaks oli Paul Jakobson. Alguses edenes noore ühingu tegevus väga kiiresti ja ühingu liikmete vahel sigines väga soe ja korrektne vahekord.

1920.—1923. a. oli ühingu eesotsas selle asutaja Paul Jakobson, 1923.—1924. a. — Karl Roosiorg, 1924—1925. a. — A. Wiemann ja 1925. a. kuni praeguseni on ametis olnud ühingu juhatus, kus esimeheks on Oskar Rähni, abiks Julius Sild, laekuriks Gustav Pille ja juhatuse liikmeteks Osvald Luik, Peeter Vorne ning kirjatoimetajaks Johannes Roomet.

Alguses tõusis ühes tegevusega ka noore ühingu rahaline seisukord, mis aga mõne tegevusaasta vältel, kahjuks, jälle langes, mille tagajärjel ka paljud liikmetest oma liikmemaksusid ei tasunud ja ühinguust välja langesid. Kui siis praegune juhatus tegevusse astus, suudeti vaearikka töö järele sellele langusele piir panna, alustati tasa tegevust uuesti otsast peale. See andis tagajärgi. Langus jäi seisma, paljud väljalangenud liikmed tulid uuesti ühinguusse tagasi, kus oma

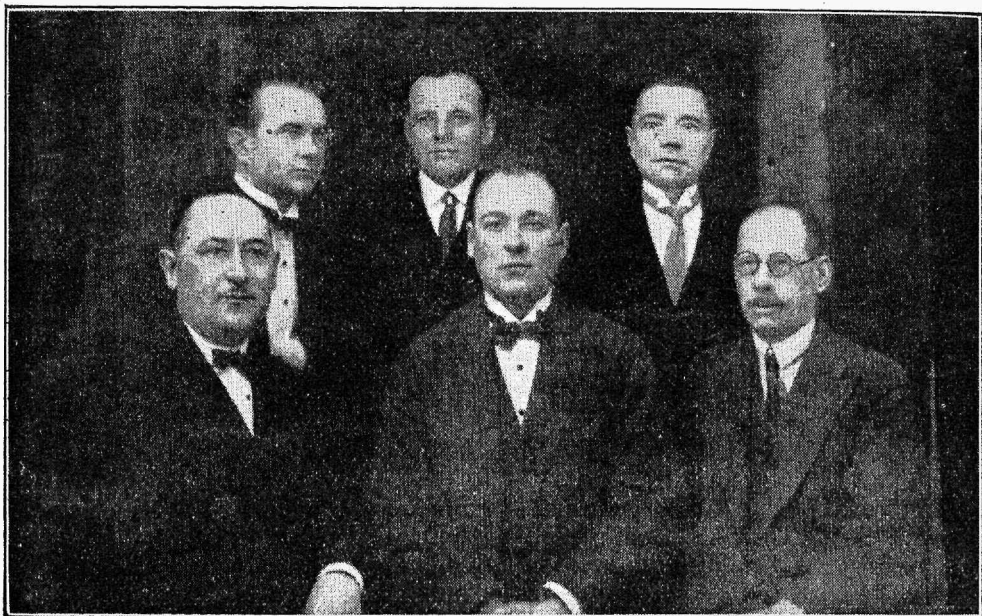
kohused korralikult täitsid ja lõputagajärg oli see, et 1931. a. algul oli ühingul jälle 92 liiget. Nendest oli 36 toetajat, ülejäänud aga tegevliikmed, kes ka enamasti kõik kohtadel Tartus, Valgas ja Viljandis töötavad.

Ühingul on ka oma E. K. Bachmanni nimeline matusekassa. See on iseseisev üksus iseseisva asjaajamisega. Kassat on algusest peale, s. o. 1924. aastast, mil kassa ellu kutsuti, juhtinud praegune juhatus, kes ka kassa asutajad olid. Auesimeheks on kassal Bachmann, esimeheks K. Roosiorg, laekuriks G. Pille j. t. Kassa liikmeteks võivad olla ainult Tartu kelnerite ühingu liikmed.

Kümne aasta jooksul on Tartu kelnerite ühing ka ühekordseid toetusi annud oma puudustkannatajatele liikmetele, peaausjalikult vanadele. Toetust on antud nii suurel määral, kui kassa seisukord seda on lubanud. On katsutud ka peremeestega kokkuleppida mitmes küsimuses, kuid, kahjuks, tagajärgeta. Selle tõttu on ka praeguseni saavutamata ühine koostöö peremeeste ja teenijate vahel. Kuid loota on, et tulevik selles suhtes paremaks kujuneb.

O. R.

Tartu kelnerite ametiühisuse juhatus.

Istuvad vasakult paremale: Julius Sild, abiesimees; Oskar Rähni, esimees; Gustav Pille, kassapidaja.

Seisavad: Johannes Romet, sekretär; Osvald Luik ja Peeter Worne, liikmed.

Koosviibimine Tartu kelnerite ühingu 10. aasta päeva puhul.

Palvapäeval, 25 veebruaril. pühitses Tartu kelnerite ühingu oma 10. aastapäeva piduliku banketiga Tartu töösturite ja kaupmeeste klubis. Pidustusest võttis osa kutsutud külalisena Tallinna restoranide, kohvikute ja söögimajade teenijate üldühingu esindajana ühingu juhatuse liige.

Pidulikul banketil, kus rohkel arvul osavõtjaid oli, mälestati kõige pealt surma läbi lahkunud ühingu liikmeid püstitõusmisega, kusjuures orkester ette kandis koraali „Ligemal' Jumal, sul!“ Selle järele andis ühingu esimees O. Rähni huvitava ülevaate ühingu 10-aastasest tegevusest, mille juures välja paistis, et Tartu kelnerite ühingus on välja kujunenud väga ilus kord ja ühingu valitseb kiiduväärt distsipliin.

Juubeli puhul anti ühingu esimehele üle ühingu tegelaste poolt

kingitusena massiivne hõbedast portsigar ühingu märgiga, mis jälle omakorda tõendas ühingus valitsevat üksmeelt.

Banketil möödus aeg meeleolurikkalt kuni varase hommikutunini, mil asuti üksmeelselt raudteejaama poole teele, et külalisi rongile saata.

Avaldan siinkohal veel kord oma südamlikku tänu ülilahke vastuvõtu ja unustamata muljeid äratanud meeleolurikka õhtu korraldamise eest Tartu kelnerite ühingu lugupeetud esimehele Oskar Rähni ning juhatuse liikmetele E. K. Bachmannile, K. Roosiorule, G. Pillele, J. Rometile ja teistele ühes nende austamisvääriliste abikaasadega ja soovin ühingule edaspidiseks tegevuseks vankumata energiat ning edu!

J. V.

Toimetuse kõnekoda.

Selles osas katsub toimetus võimalusi mööda vastuseid anda kõigile elulistele küsimustele, mis restoraaniteenijate poolt temale on esitatud.

Küsimine nr. 1. Kui palju võtavad peremehed n. n. „bruchiraha“, kuhu see läheb, kui palju see summa aastas sisse toob ja kas see maksuvõtmine on tarvilik või on see ülekohtune?

A. P.

Vastus. Vastust sellele küsimisele on praegu veel varajane avaldada, kuna kuulda on, et peremehed kavatsevad „bruchiraha“ võtmist kelneritelt mõnesuguste asjaolude mõjutusel hoopis ära jätta. Igatahes teevad need summad aasta kohta üsna aukartust äratava kogusumma välja ja tarvilik ei ole see „bruchiraha“ võtmine üldse mitte.

Restoraaniteenijate kergendatud tingimistel arstiabi.

Neile restoraaniteenijatele, kes on Tallinna restoraanide, kohvikute ja söögimajade teenijate üldühingu liikmed ja 1931. aasta eest liikmekaardi on välja lunastanud, võime teatada, et ühingu juhatusel on korda läinud Tallinna arstide seltsiga kokkulepet saavu-

tada, mille järele arstide selts nõus on üldühingu liikmetele oma liikmete-arstide kaudu andma alan- datud hindadega arstiabi.

Neid liikmetest, kes soovivad seda soodustust kasutada, palume lähemate andmete saamiseks pöörata üldühingu juhatuse poole.

Välismaalaste uputusele tuleks piir panna.

Tööpuuduse tont, mis käesoleval talvel eriti kõvade küüntega on meie tööstustöölisi pigistanud, ei ole ka restoraaniteenijatel tundmata, vaid väga paljud meie pealinna kelnerkonnast ja teistest restoraaniteenijatest on sunnitud juba pikemat aega tööpuuduse all kannatama.

Eriti kibeda tundmuse tõstab rindu asjaolu, kui näed, et restoraaniteenija, kes on igatepidi truu ja ustav riigikodanik, peab tööta mööda linna hulkuma ja sõna tõsisel mõttes näljakäppa imema, kuna selle asemel meil paljudes lokaalides töötavad kelneritena isikud, kes, kui väisriikide kodani-

kud, ei tunne mitte ainult riigikeelt, vaid nendel puudub ka üldse riiklik meel ja riigile kasulik mõtlemise viis.

Mujal riikides on selles suhtes meist märksa kaugemale jõutud. Seal ei ole võimalik ühelgi välismaalasel saada tööd ilma, et selleks oleks nõusolek saanud vastava kutseala ühingult.

Ka meie kohtu- ja siseministerium peaks siin tööpuuduse ärahoidmise otstarbel mõnesuguseid samme astuma ja välismaalastele restoraaniteenijatele töötamislubade väljaandmisel küsima ka restoraaniteenijate üldühingu seisukohte selles küsimuses.

Leida Lepalehe langemine.

N. Vooglaid.

„Noh, lilleke, kuis sa nii noorelt siia kukkusid?“ tervitas Leida tärisev mõlkivajunud näoga naise hääl, kui selja taga sulges vangla uks.

Leida ei vastanud. Astus mõned sammud ja istus paljale narile.

„Ära istu sinna, see on minu koht!“ hoiatas teda keegi rõugearmilisinäoga eit, kes parajasti sügas selga vastu ahju.

Leida tõusis.

„Seal ukse kõrval on paar vaba kohta, vali kumb on sulle nooblim!“ naeris keegi kolmas naine kurguhäälel.

Leiti, et see naine oli ütelnud väga hästi ja talle naerdi kaasa.

Leida läks ja istus narile, mis ukse ligi.

„Häbi sul ei ole?“ kädistas keegi tüse eideke, kes istus sellepärast, et oli ühest kojakapist ära varastanud kaks purki pihlaka moosi. „Ises alles laps ja juba läksid vargile! . . . Kas ikka varguse pärast või?“

Leida ei lausunud sõna, vaatas vaid altsilmi.

„Vaata kui uhke!“ sõnati. „Õige mul preili! Või ei räägi ainustki sõna! Kas sa „tere“ ei oska üteldagi? Kas ema sind pole õpetanud?“

Ikka Leida ei vastanud. Silmi imbusid vaid kaks pisarat. Imbusid ja paisusid suureks, kuni mööda põski alla veeresid.

„Mis te naagute lapse kallal!“ tõreles keegi pikakasvuline ja suure pussiarmiga lõua all lõbunaine, kes istus sees juba seitsmendat kuud. Läks siis ja istus Leida kõrvale. Pani käe ta õlale ja rääkis:

„Ära pane tähelegi, las' hauguvad. Kui sulle liiga teevad siis tea, kurat, ma olen mitu meest oma rusikaga pikali sirutanud! Mulle võid ikka rääkida, kuidas sa siia sattusid. Mis sul äpardas? . . . Ma ütlen, katsugu need mutid su üle naerda! Tead mis? Tule minu kõrvale. Sina, Kati, seebi-varas, käi ise ukse juure, mina

Naera või nuta . . .

Tööpuuduse ajal.

„Tööd ei leia, ei saa. Pean vist murdma kuhugi sisse.“

„Aga siis sattud sa lakkude taha!“

„Siis murran ma välja!“

Haritud perekonnas.

„No see on juba liig! Jälle tuled sa keskööl purjus koju. Küll on haritud naisel raske sinusuguse mehega elada!“

„Soo! Ja vaat kus mul haritud naisuke — riidleb kesköösel oma mehega!“

enda kõrval kopkalist seltskonda ei kannata!“

See oli nii käskivalt öeldud, et Kati vaid allaneelatud torisemisega vastas.

„Hea küll, ma võin ju minna. . .“

„Peadki minema. . . Kuidas su nimi on, lapsuke?“

„Leida.“

Selles ainsas sõnas oli nii palju usaldust oma tundmata kaitsjanna vastu. Seda enam, et senini ei olnud Leidal kunagi kedagi, kes ta eest oleks sõnakese rääkinud, ta eest seisnud.

*

Leida pidi õige varakult hakka-ma ise endale leiba teenima. Isa sai surma sõjas ja võõrasema leidis endale armukese, kelle juure asus elama ja kus leiti, et Leida on liigne suu.

Oli vaja ühte söögimajja ettekandjat ja kuna Leida oli väga ilus, ettekandja nägusus on aga väga tähtis, siis valiti ta ilma eriti pikema kõhklemiseta hulga hulgast, kes olid tulnud kokku ajalehes ilmunud kuulutuse peale.

Söögimajapidaja oli ise paks tursunud näoga eit, kes oma välimusega inimestel kohe poole söögiisu ära võttis, mis iseenesest küll ka paha polnud, sest kõik, mis taldrekutele järele jäi, läks järgmisel päeval kotlettidesse ja vor-mirooga.

Peale Leida oli veel kaks ettekandjat, enam elatanud preilit, kuid ka väga meeldivate nägudega ja väga jutukad. Need siis õpetasid Leidat, et tuleb olla lahke ja ikka naeratada.

Kaks päeva möödusid vahejuhtumisteta. Alguses Leidale oli nagu võõras igale külalisele naeratada, kuid harilikult, kes seda vajasis, tegid ise lõbusa näoga

juttu, nii et see Leida lahkust palju kergendas.

Kolmanda päeva õhtul oli Leida kord põrandaid küürida. Teised ettekandjad läksid koju.

Ämber kõrval ja nuustik käes, küürutas Leida põrandal.

Ta ei pannud tähelegi, kui oli köögiukse kaudu saali tulnud ja seisis tema selja taga söögimaja perenaise poeg. Ahnelt silmitses see Leida küürutavat keha, lühikese musta kleidi alt välja ulata-vaid saledaid paljaid sääri. Et mitte määrida põlvili olles kleiti, oli Leida selle eest üles võtnud ja ääre kinnitanud lõksnõelaga rinnale.

Noormees vaatas ja vaatas, nagu kogus tuju. Siis astus Leida juure.

„Preili, kas tohin teid aidata?“

Leida kohmetas. Kohmetas pilgu. Siis kumardas ja päästis teise käega rinnalt lahti kleidisaba. Et see aga ei määrduks, tõusis kohe püsti.

„Tohin aidata?“ kordas noormees.

Leida ei saanud sõna suust. Perenaise härraspoeg ja korraga tuleb teda, teenijat, põrandapese-mises aitama!

„Teie olete nii ilus!“ rääkis noormees edasi.

Nüüd toibus Leida juba kohmetusest. Teadis, et peab naeratama ja naeratas.

Äkki kramplikult haaras noormees Leida ümbert kinni, et teda suudelda. See tuli Leidale ootamata. Loomusunniliselt tõukas ta noormeest eemale, tõukas rabeledes mõlemi käega, teises käes veel märg nuustik. Noormehe noobel ülikond oli korraga eest määritud. Rabeledes piudutas Leida jalaga ämbrit ja vesi läks ümber.

Noormees sellest ei hoolinud. Ta jõud oli ju tugevasti Leida

omast üle. Ju oli tütarlaps ta käte vahel nõrkemas, seal sai see siiski tõsta käe näo ette, selle käe, milles oli nuustik, ja ajada noormehele vastu nägu.

See kainestas pealetungijat. Aga ka vihastas.

„Siga!“ pahvas ta. „Küll ma sulle, litale, nüüd näitan!“

Pööras ringi ja kadus.

Ja näitaski. Järgmisel päeval teatas söögimaja perenaine Leidale, et ta ära minna võib. Niisugust tüdrukut ei olevat vaja.

Leida ei saanud midagi enesekaitseks ütelda, teda ei lastudki seda teha. Ei öeldudki, milles seisab tema süü, ei saanud Leida teada, mida perenaise poeg ta peale kaebas. Talle öeldi vaid, et ärgu hakaku midagi seletama, niisugust plikat ei olevat tarvis, kadugu kohe! . .

*

Leidal õnnestas saada pikkoloks restoraani. Seal tuli tal koristada laualt nõusid. Ja kuigi lauast siis olid võõrad lahkunud, ei olnud ju naaberlaud kuigi kaugel ja vintis 'meeste käed ulatasid teda siit ja sealt katsuma.

Leida harjus sellega pea, sest käega katsumine ei võta ju tükki küljest, nagu öeldakse, koguni naeratas joojate häbematuste peale.

Kuigi Leida oli kelnerite käsi-alune, sai nendelt palga ja pidi vaid nende sõna kuulama, leidis restoraani peremees, et ka tema pikkolot käsutada võib.

„Minge üles kabinetti nr. 4, seal on teil midagi teha vaja!“ käskis teda kord peremees. Ja Leida läks paha aimamata. Ta ei teadnud, et võõras just sellepärast oli läinudki üles kabinetti ja tellinud konjakit, et peremees oli lubanud talle saata aja viiteks ilusa pikkolo.

Võõras kutsus Leida lauda. Pahaaimduse judin läbibistas tütarlapse keha, kuid ta istus siiski. Ta teadis, et peab olema võõra vastu lahke, sest see on peremehe peanõue.

Võõras oli ka algusel väga viisakas. Joodi mõned napsud. Leida maitstes vaid, kuna võõras ise klaasid mõnusõõmudega tühjaks jõi. Jõi, et sattuda tujju.

Ja viimaks läkski asi kaugemale. Võõras andis kätele voli. Haaras Leida oma võimusesse.

Tekkis rabelemine. Värises laud. Ju oli kadumas Leida jõud, ju puudutas ta selg diivani patja, seal haaras ta viimases vastupanus laualt pudeli ja löi pealetikkujale pähe.

Pudel purunes. Konjak tilkus tiirasel joobnult mööda nägu alla. Hetkeks lasi ta käed Leida ümber lahti ja see kasutas silmapilku ning põgenes kabinetist välja. Süda põksus sees, kui kuulist riietatud jänesel.

Silus ruttu juuksed ja tõttas alla. „Kus te nii kaua olite?“ nurises kelner, keda Leida teenima pidi. Kuid Leidal kipitas kurgus napp, ei saanud vastata ja tõttas nagu uimaseks löödult masinlikult täitma käsku.

Hea võõras kabinetis puhastas ennast, ja kui kõik oli jälle korras, läks peremehe juure.

„Kui teie seda pikkolot minema ei aja, ei tule mina teie kõrtsi kunagi enam!“ ütles ta.

Ja tagajärg? — Varsti oli peremees vihast õhetava näoga Leida ees ja ütles, et see kasigu iga nelja tuule poole.

*

Kodus hakati vaatama Leida peale paha silmaga, et ta kohta kinni ei pea. Ja kui ta pisarsilmil

ära rääkis tõelise loo, muigas ka-suema vaid:

„Noh, ega sinagi ingel ole!“

See tähendus oli Leidale valus, väga valus. Ta leidis, et tal isa surmaga oli kadunud ka kodu.

Kuivatades pisarad, need surudes alla, lämmatades hinge, läks ta otsima mööda restoraane uut kohta. Naeratas lõbusalt, kuigi endal süda jooksis verd.

Tema iludus kindlustas talle koha.

Omades juba veidi kogemusi, oskas ta juba selle või teise ka-valusega välja lipata äärmisest kiusatusest, kuid. . . kord suleti uks. Ja kui on lukus kabineti uks, ei ole naisterahva hüüded sealt väljakuuldavad. Kuuldaksegi, aga tehakse nii, nagu ei kuuldaks. Leitakse, et see on harilik asi — noore neiuga kabinetis ei ole see teisiti mõeldavgi.

Vabanedes oleks võinud ju Leida küll kaevata vägistaja peale, kuid kas teda oleks ustud? Läks ta ju ise kabinetti, kuhu ta ei oleks pidanud minema. Tema amet oli ju teenida kelnerid, aga mitte juua kabinetis. Ja peremees oleks ikka esijoones välja rääkinud hea võõra ja süüdistanud vaid teda. Ning koht oleks kadunud.

Leida pidi vaikima ja alla neelama pisarad.

Kuid kui inimene on hakkanud perimäge veerema, siis ta veereb. Ja Leida veeres kui pall.

Ning ühel päeval leidis ta enese suguhaigete haiglast. Üks kabinetivõõras oli ta südametäiega üles annud.

Sellest päevast peale oli lõpp Leida ausal teenistusel. Ta oii nüüd seaduse silmas neiu kõigile.

Leida läks kahe härraga kabinetti. Joodi ja märatseti. See oli ju nüüd Leida elukutse.

Härrad väljusid kordamööda, sest ka rõveduste juures peetakse vahest „viisakust“.

Kord tagasi tulles sõnas teine härra:

„Aga siin on ilus noor naispikkolo. Tore tütarlaps! Ütlesin peremehele, et ta selle siia saadaks.“

Nagu nuga lõikas Leida hinge. Alles hiljuti veel oli ta ise olnud pikkolo, alles hiljuti oli peremees tema niisamuti numbri saatnud.

Tuli siis see nooruke tütarlaps. Härrade näod lõid särama.

Leida katsus hoida, et kõik oleks viisakuse piirides, kuid kaua saad seda joobnud meeste juures?!

Anti Leidale mõista, et ta veidi väljuks, kuid Leida aimas, teadis, mis ootab siis seda noort tütarlast ja ei läinud.

Viin aga ajas härraseid ikka suuremasse ja suuremasse uima. Leiti, et mis sest Leidast ikka häbeneneda.

Ju oli teine meestest lukustanud ukse ja pistnud võtme tasku, juba hingeldas noor tütarlaps, see ilus pikkolo ühe joobnud isanda käte vahel. . .

„Appi! Appi! . . .“

Leida teadis, et abi ei tule! . . .

Tütarlaps rabeles meeleheitlikus ahastuses. . . Nörkes. . .

Seal välkus kahvel Leida käes ja tungis vägistaja selga. Klirinal purunes aken Leidast visatud pudelist.

Väljas all tänaval peatusid inimesed.

„Appi! Appi! . . .“

Tuli politsei.

Leida viidi kinni.

Uus trikk.

Fancy Fischer

George Larrington Iukustas kell 11 ennelõunat oma numbritoa ukse, pistis võtme tasku ja läks trepist alla. Tema muidu nii lahke nägu oli pilves. Ta surus tugevasti oma lõualuud kokku ja suur pahameel peegeldus ta silmist. Nõnda astus ta võõrastemaja «Paris» sekretariaati.

«Kas teie direktoriga rääkida?»

«Härra direktor», algas ta peale selle, kui oli sülenud enda järele ukse. „On ebameeldiv asi, mis on minu teie juure toonud. Minult on varastatud.»

«Varastatud? Millal? Mis varastati siis?» küsis direktor külma rahu kaotades.

«Täna, nähtavasti kaunis vara. Eile õhtul oli mul väike nahkkohver veel tingimata alles. Täna hommikul olin tund aega tennisplatsil. Sellest saadik olen kogu aeg oma numbris olnud. Vargust märkasin alles nüüd, kui tahtsin kohvrast midagi võtta.»

«Mida sisaldas kohver?»

«Seal oli kaunis kena summa raha — mis mulle aga tähtsam on — ühe ooperi alatud partituur.»

«Mister Larrington, palun uskuge mind, teen kõike, et leida kurjategijat. Oma teenijate pärast pean just. Mulle on asi esialgul selgusetu ja rohkem kui vastumeelt. Ka külaliste pärast.»

«Palun teid tungivalt, armas direktor, asja nii uurida, et keegi selle all ei kannataks. Selle töö kadumine on mulle nii valus, et ma ei taha, et selle ümber tekiks kõmu. Kaalume esmalt järele. Kes, näiteks sõitis täna ära.»

Direktor võttis raamatu ja vaatas.

«Täna sõitsid kaheksa isikut ära. Kuid need on tuntud inimesed, kes

mitte esimest korda minu juures ei peatu. Kõik head nimed. Ainuke nende hulgast, keda nägin esimest korda, oli Mac Curl.»

«Oli see paljapäine erak, kes istus alati üksinda?»

«Jah, ta oli alati üksinda, kuid arvan, et tean põhjust selleks. Tal on pahaloomuline kaelahaigus, sest tal pole kunagi häält.»

«Nii, nii. Mina omalt poolt ei tunne sümpaatiat inimeste vastu, kel on hääl ära. See võib aga tulla sellest, et olen muusik.»

Kuna Larrington viimseid sõnu oma harilikus lahkes toonis ütles, julges direktor naeratada. Aga külaline oli jälle tõsistunud.

«Võtame kord külalisi järjest, võib olla tuleb õnnelik mõte.»

«See pole mitte raske, sest osa tube on tühjad. Nimetan teile ainult mulle võõraid, teiste eest juba vastutan. Nõnda siis mr. Kode, jaapanlane, dr. Mills Cincinnatist, Mynheer van Groot ja mr. Sasonov Venest.»

Larrington mõtles järele. Dr. Mills oli botaanik, tutvusin tema ja ta naisega. Tema ei või tulla üldse kõne alla. Van Groot, kes on see?»

«Rikas hollandlane, kalliskivide kaupmees.»

«Nõnda siis ka mitte. Aga venelane?»

Sellest ei tea ma midagi. Ta näib olevat väga rikas ja mängib suurtele summadele.»

«Ah see on sama härra, kes mängis hilja öösi kasiinos? Mis arvate temast?»

«Mr. Larrington, teie saate aru, et ma ei tohi ühegi külalise üle halba otsust teha. Aga see jääb

meile omavahele, et meie seda härrat silmas peame.»

Jääb veel jaapanlane. Aga seda kuulsin kogu hommiku omi ebaumusikalisi sõrmeharjutusi tegemas. Selle tõttu lõpetasin ka tennismängu varemalt. Oleme sama targad, kui ennegi. Mind huvitab peasjalikult ärasõitnud Mac Curl. Kas on võimalik saada teada, kuhu ta sõitis?»

Ta katkestas: «Nüüd hakkab see inimene jälle oma metsikut muusikat». Muusik lükkas närviliselt käe läbi juuste: «Ma ei või seda kuulda. Nõnda siis, direktor, palun vaikimist ja silmade lahtihoidmist!»

Larrington astus lifti. Selle järele laskis ta saata enda juure masinapreili, et kaotatud ooperi teksti dikteerima hakata.

Vastu lõunat tekkis suur ärevus. Millsil, kes oli vast tulnud koju, oli kaduma läinud väärtuslik uur, mis oli tualettlauale jäänud.

Direktor oli meeleheitel. Sarnast asja polnud tema võõrastemajas veel juhtunud. Kes võis olla varas? Kode istus ikka oma toas klaveri taga, nagu harilikult. Teised külalised olid väljas. Larrington, kes püüdis võõrastemaja teenijate nägudelt lugeda, mis lahti, ütles tasa direktorile:

«Las teenijad esialgul vaikivad, paluge ka mr. Millsi, et see mitte lärmi lahti ei lööks.»

Tõepoolest vaikisid kõik.

Õhtul, peale õhtustamist asuti mängima. Mängusaal oli suure klaasseinaga muusikatoast lahutatud. Larrington mõistis asja nii korraldada, et kõik külalised võtsid mängust osa. Ainult Kode tõttas ja läks muusikatuppa tagasi.

Pea oli mängu hoos. Larrington palus direktorit pealtvaatajana Sasonovit silmas pidada.

Kuid sellest polnud kasu. Sasonov kaotas.

Larrington, kellele klaverimäng hakkas juba närvidele käima, palus lõpuks vabandust, et peab mängust loobuma, kuigi on tugevasti võitnud. Aga ka venelane ei tahtnud enam edasi mängida.

Kel mängus ei vea, see parem loobuga.

Kode näis märkavat viimaks vihaseid pilke, mis talle Larrington läbi klaasseina heitis. Ta tõusis püsti ja läks akna juure, et kuuvalget ööd aias vaadata.

Üks osa külalisi jäi oma tubadesse. Larrington rääkis veel direktoriga. Keset kõnelust ütles ta koomilise meeleheitelga:

«Nüüd läheb see jälle klaveri juure. Parem lähen minema». Ja ta ruttaski minema.

Tõepoolest oli Kode klaveri juure läinud ja hajameelselt paar sõrmelööki teinud.

Siis korraga lärm — paugud.

Kokkumullit tormas direktor trepist üles.

Esimeses toas, kus elas van Groot, seisis surnukahvatuna Larrington. Põrandal oli raudkastike, mis oli tema käest maha kukkunud. Tema kõrval seisis, ta käest kõvasti kinni hoides, Sasonov käes revolver.

Direktor hingeldas.

«Mr. Larrington, mis onjuhtunud?»

Tema asemel vastas aga venelane: «See pole esimene lind, kelle olen püüdnud. Kahtlustasin teda juba kaua. Teenija lobises välja vargusloo Millsi juures. Nägin tol korral Larringtoni oma toa poole minevat ja see kord ei puutunud mulle midagi silma. Täna pidasin aga teda mängulaua juures silmas. Ja tema kaaslast Kodet. Mr. Larrington arvas, et ainult temal on hea muusikaline kuulmine. Aga ka meie, venelased, oleme musikaal-

... Tema ees Sasonov, käes revolver.

sed. Ja nõnda sain ma tema triki jälgile. Tema ja Kode olid muusikalises tähestikus kokku leppinud. Märkasin, kui istusin seljaga muusikasaali poole, et kui mul oli täis, et ta siis kolm korda löi. Mulle sai selgeks, et ta Larringtonile teadustas Vaevalt oli see mulle selgeks saanud, kui märkasin, et Groot läks oma abikaasaga alleele. Jälle astus Kode klaveri juure ja löi paar lööki. Kohe selle järele lahkus Larrington.

Ruttasin talle järele, sest oli selge, et talle oli antud teade. Samuti oli Kode arvatavasti ka varem teinud, kui keegi välja läks. Ja nagu

olin lootnud, leidsin Larringtoni van Grooti toast.»

«Aga ju varastati ka teda enast», ütles direktor, kes seletust kohe täies ulatuses ei taibanud. Lühidalt jutustas, mis Larrington talle hommikul rääkinud.

«Ta tahtis ainult teie tähelepanu teisale juhtida. Sellepärast, et tõendada oma alibit, kutsus ta masinpreili kohe peale vargust enda juure.

Larrington laskis enda puiklema-
tult ära viia.

Jaapanlane oli kadunud. Tema toast leiti võti, kuidas heliredelit tähestikuna kasutada.

Üle laua ...

Kilde kõrtsist.

Pouttu Põhjala.

I

Kaks tühja süsta ...

Nad tulid kahekesi — neiukene ja noormees. Ning sammusid suveaia sopsi asuvasse lehtlasse. Lehtla oligi just nagu armastajaile loodud: varjatud, — väike — mugav, ..

„Millega võiksin teenida?“ küsis kelner, kui nad olid vastamisi istet võtnud.

Nad arutlesid. Kohe näha, et kogemusteta inimesed. Sõeluti hinnakaart läbi — midagi otsimata. Viimaks leiti — kogemata, juhulikult. Järgnes tellimine.

„Homme siis sõidad?“ lausus neiukene, hääles kurb kõla.

„Homme — jah! Aga...“

„Aga?“

„Ei nagu tahaks...“

„Miks?“

„Tead ju!“

Neiu teadis. Talvel suusaretkel olid nad armunud. Kevade kestel oli too tunne süvenenud ja — nüüd oli juba suvi...

„Isa on selle vastu“, alustas neiukene uuesti pärast pausi, mille kestel kelner oli tellitud toidud lehtlasse toonud.

„Seda tean!“, vastas noormees ägedalt, „ja sellepärast ei tahakski siit ära minna.“

„Aga mis sa siingi? Pole ju tööd. Seal võid sa teenida. Tagasi tuled jõukana. Või — ma tulen hiljem su järele...“

„Salaja —?“

„Salaja — kui ei lubata. Teen nagu sõidaksin Pariisi...“

„Ja siis?“

„Siis sealt edasi — New-Yorki!“
„Ah, oleks see ainult nii lihtne!“
ohkas noormees.

„Mis seal siis on?“

„Raha — pass — viisumid...“

„Õige! aga sa ütlesid, et —“

„No-jah! Raha ma sulle saadan, kuid pass ja sissesõiduluba — need pead ise muretsema.“

„Ole mureta!“ lohutas neiukene, kes neist kahest näis toimekamana.

Noormehe tuju tõusis alles siis, kui teine pudel veini oli lõppemas.

„Ostan Kalifornias puuviljafarmi — selle raha ma seal ikka teenin“, arutles ta lootusrikkalt.

„Ja seal elame õnnelikkudena“, jatkas neiukene.

„Aga kas jõuad nii kaua oodata?“

„Kas või veel kauem, kallis!“

Nende käed ühtusid üle kitsa laua ja unistavalt vaatasid nad teineteise silmadesse.

Ehitada õhulosse ja anda lubadusi on kerge siis, kui ollakse veel noor ja armunud...

„Enne hommikut meie teineteisest ei lahku“, lausus noormees ja pigistas neiukese käsi.

„Ei, armsam. Ei tahaks iialgi sinust lahkuda“, vastas neiukene.

„Sõidame süstadega merele!“

„Sõidame!“

Noormees maksis arve. Nad lahkusid lehtlast. Kelner koristab laua ja kattis selle puhta linaga. Elu suveaias kihab edasi ja varsti leidis lehtla, mis oli armastajaile nagu loodud, teine armastajapaar...

„Enesetapp või õnnetus?“ — seisis järgmisel päeval suurte tähtedega ajalehis. Merelt oli leitud kaks tühja süsta...

Need olid kahe kadunud hinge eluvullid — kahe noore armastaja mälestus maailmale...

Selline elu — surmaski.

II.

Mina käsen, mina keelan!

Ruumikas restoraan keldrikorral. Pika leti juures joojaid palju. On vist palgapäev ja laupäev. Sellepärast...

Ja seal on ka kõrtsmik ise. Leti taga, muidugi. Teenimas kunde? Tohoo, või teenimas! Ei, ta on seal niisama — joomas ja käsutamas naisi.

Naisi, jah. Sest ainuke mees ta kõrtsis on ta ise. Noh, on teinegi — uksehoidja. Selle ameti peale peremehest enesest pole asja. Ta on sulgkaalu mees. Naistele läheb ka joobnud kaklejate väljaviskamine liig raskeks. Nii et kõrtsiperemees peab oma asutuses meessugu niipalju sallima. Ja uksehoidja on ju eeskojas...

Aga saalis, leti taga ja köögis olgu puha naised! Ja ongi. Ning nende üle valitseb matsilik peremees karmi käega — kes sõna ei kuula, lendab jalamaid teenistusest. Halastuseta. Paljud on „lennanud“ oma kangekaelsuse tõttu.

Kord on nagu haaremis. Naised võistlevad meeldivuses peremehe ees. Meeldida leivaisale, saada tema lemmikuks. — on iga naisteenija ülimalt sihiks. Ja seda sihti taotletakse orjalikkuse ja naiseliste võlvus-abinõudega. Et lemmikuks saada, siis ei tohi tõrkuda ühtegi peremehe soovi täitmast. Julgeb aga keegi selle

reegli vastu eksida, siis peksab peremees teda, nagu haaremiorja kunagi. Häda eksinuile!

Täna on peremees halvast tujus. Köögis on tal olnud mingisugune sõnelemine — vist kokaga. Ja nüüd istub ta leti taga ja joob seltsiks kundedele.

„Viina — mu laps!“ hüüab ta leti taga töötavale neiuile.

Müüjanna, kena blondiin, täidab käsu täpselt — ta on juba kolm aastat siin teeninud.

„Ja nüüd istud mu põlve peale!“ käsutas kõrtsmik, kui neiu oli viinad toonud.

„Ei tahaks uskuda niisugust asja“, vastas neiu arvates, et peremees nõuab seda niisama — naljaviluks.

„Pead istuma! — Ma panen sind uskuma!“

„Aga kui ma ei usu — ei istu?“ — naljatas müüjanna, kes nõudmist ikka naljaks pidas.

„Ahaa! — Või nõnda?! — Hüva! Ma käsen veel kord: Istu mu sülle ja kohe! — Mis asi see on, et mu sõna mu oma kõrtsis ei kuulata?“

„Ei istu!“ — vastas neiu kindla häälega. — „Ma pole teie laps ega armuke!“

„Olete kohalt vallandatud!“ — karjus marrusattunud kõrtsmik täiest kõrist.

„Mulle ükskõik! Aga kõlvatus-tele teistetaoliselt ma ei alistu.“

„Aa — räägite veel vastu, kuradi — ka-kala!“

„Meelsamini „kala“ kui libu!“

„Välja, jalamaid!“

„Aga ma ei võiju kassat kesket päeva nii jätta ja letti üle anda. Kes vastutab?“

„Mina!“ ja peremees tungis kassa ja müüjanna vahele ning hoidis käega laekast kinni.

„Aga seal on ju ka minu rediküül ja rahad.“

„Olgu! Välja siit!“ — maru-vihane ja purjus kõrtsmik võis iga silmapilk tungida neiu kallale.

Viimane taganes leti tagant. Targem annab ju alati järele...

Aga piinlik oli — häbi päris — peremehe pärast. Vahejuhtumist olid vaatanud pealt kaasteenijad ja kümned külalised. Ja pea igaüks oli teinud oma märkuse selle kohta. Enamus külalistest olid tema poolt — kaasteenijad aga erandita peremehe poolt.

„Mis see nüüd on? Kelle ta arvab enese olevat? On niisugust upsakust siin varem nähtud? Kah Neitsi Maria!“ — nii ja sedasi naisteenijate hulgas sosistati.

„Näe, sa pole enam peremees omas kõrtsis — anna parem ohjad naistele!“ — pilkasid kõrtsmikku mitmed kundedest.

„Mina keelan ja mina käsen — see on maksev siin!“ — karjus peremees ja tagus rusikat leti vastu, nii et viina-õlleklaasid tantsisid.

„Mul on kahenädaline ülesütlemise aeg“ — julges müüjanna tu-

letada meele. — „Kahe nädala pärast lahkun.“

„Sa lahkud praegu — kohe — jalamaid!“ Kõrtsmiku vihal polnud enam piiri.

Ja neiu lahkuski veel enne, kui skandal oli lõppenud. Jättis leti ja kassa üle lugemata ropustisõimava peremehe hoolde — kuigi see võis tähendada temale kümnetuhandete kaotust. Ta lahkus ja läks koju.

Ning kolm päeva ei näitanud ta end tolles kelder kõrtsis. Siis saatis kõrtsmik oma naise ta järele. Peremees olla nüüd mõistusele tulnud. Vabandab ja kutsub tagasi.

Neiu läks tagasi, kuid sellest ajast peale oli peremees talle haruldaselt jahe ja ametlik. Juttu põlve peale istumisest enam ei teinud.

Vist uskus, et niisugust asja selle neiuiga ei ole.

Aga kord ta haarem-kõrtsis on ikka seekendorflik — „mina käsen — mina keelan!“

Sügisel.

Pime öö. Torupilli-Tooma räpases kõrtsis konutab määrinud laua ümber salgake voorimehi. Külml sügisevihm ja piitsana näkku lõikav tuul on nad ajanud siia. Voorimehed vaikivad, vahivad liisunud õlleklaasidesse, haigutavad. Ukse kohal lõgistab tuul laternat ja hundab korstnas. Igav, kurblik, niiske, külml ja hämar...

Leti taga istub Torupilli-Toomas ise — kehakas, uniste pilusilmiga mehemürakas. Tema ees, leti juures, tammub umbes neljakümne-

aastane isik. Selle õlgadel ripendab mudane, katkine, märg palitunäru, ta püksiotsad on rebenenud ja narmendavad, sokkideta jalgu varjavad lõhkised, nõoriga ümberseotud kalossid. Ta pea, taskusutatud käed ja kõhnad, torkavad küünarnukid värisevad palavikuliselt, vahetevahel läbistab kogu keha ja kondilist nägu äge krambihoog.

„Anna, anna taeva nimel!“ mangub ta Toomalt põriseva tenorihäälega: „Seesama napsuke,

see pisike ... Ega ma muidu taha : tahan võlgu!"

"Varred!" uriseb Toomas: "Si-hukesi santlaagreid sõelub siin kümme nina tunnis."

"Santlaager" vaatab Toomast põlguse ja vihaga. Ta tapaks selle rasvase sea, kui ainult tohiks!

"Saa aru, matsimolkus! Ega mina ise palu: mu tõbi palub! Saa aru!"

"Pole siin aru saada ühtigi... Lase jalga..."

"Kui ma viina ei saa, kui ma ei kustuta oma kirge — võin toimida roimal! Võin teha jumal teab mis! Oled kõrtsmikuna näinud palju joomareid, kas sa's tõesti ei taipa, mis rahvas see on! Need on — haiged! Pane ketti nad, pekse neid, kägistage, aga anna viina! Noh, palun sind alandlikult, ole nii hea! Alandan end, mu jumal, kuidas alandan!"

"Santlaager" vangutas pead ja sülitas.

"Annad raha — saad viina!" lausus Toomas.

"Kust võtta raha? Kõik on maha joodud, kõik viimseni! Näe, palitu üksnes ongi veel alles, seda aga sulle anda ei saa, sest selle all on paljas ihu... Tahad võtta mütsi?"

"Santlaager" ulatas Toomale viletsa soni. Toomas võttis selle kätte, vaatas ja raputas pead.

"Maastki ei tõstaks üles..." ütles ta: "Sõnnik..."

"Ei meeldi? Noh, luba siis võlgu! Saan õomaja raha, toon sulle ära su kakskümmend senti, söö siis nahka nood sendid! Söö nahka! Jumal, miks ei teadnud ma noil aegadel, mis inimesed te olete! Miks ei teadnud siis, kui olin rikas ja võimas?! Kaigast oleksin teile annud!"

"Suu pea, prohvus! Mine välja, kerja, las teised annavad sulle viinaraha, mina küll mitte. Tõbras!"

"Tõbras" tõmbus kõssi, punastus ja pöördus äkki voorimeeste poole:

"Aga see on ju idee, head inimesed! Ohverdage kakskümmend senti! Tõbi nõuab!"

"Lõmbi vett!" hirvitas tähnilise näoga voorimehe-poiss.

"Tõpral" hakkas häbi. Ta kõhata ja jäi vait, kuid paari minuti pärast nurus jällegi Tooma kallal.

"Mis ometi teha?" küsis ta tasa, meeleheitliku häälega: "Juua on tarvis. Muidu võin toimida roimal, tappa enese... Mis ometi teha?!"

Ta mõtiskles, viivitles, kõhkles. Ja ütles siis, hääles metsik otsus, ise lubivalgeks kahvatunud:

"Annan sulle kuldasjakese. Olgu, annan jah... Ehkki see on minust alatu, jõle, hirmus, kuid võta siiski... Teen nii, olles hull... Võta, kuid tingimusega: annad tagasi, kui tasun võla. Annan tunnistajate nähes..."

"Tõbras" pistis märja käe põue, võttis välja kuldse medaljongi, avas selle ja heitis pilgu pisike-sele päevapildile.

"Peaks välja võtma pildi, kuid pole kuhugi panna: olen läbimärg. Kurat sinuga, rõõvi pildiga tükis! Kuid tingimusi... Palun sind, kallid mees... Palun kallid... ära puutu seda nägu näpuga... Palun!.. Vabanda, et rääkisin sinuga toorelt! Olen rumal... Ära puutu näpuga, ära vahi oma silmiga seda nägu!.."

Toomas võttis medaljongi, uuris selle proovi ja pistis tasku.

"Varastatud muidugi", nohises ta, täites klaasi viinaga. "Noh, tühi sinuga... Joo..."

Joomar kahmas klaasi, ta sogastes silmades sähvatas nõrk tuluks, ta tühjendas klaasi... tühjendas naudinguga, krampliste mõnuneeludega. Olles maha joonud pildiga medaljongi, langetas ta häbelikult pilgu ning hiilis nurka, kus laskus toolile, sulgedes silmad.

Möödus pool tundi vaikuses, mida segasid vaid voorimeeste laisk jutukõmin ja tuule hulged. Ukse taga röögahtas autopasun, mootori mürin katkes kui noaga läbi lõigatud ja sisse rühkis nahkkuues autojuht.

„Hoi!“ hüüdis ta, koputades letile: „Siva siia käreakas! Vala aga sisse!“ Ja, pöördunud ühel jalal, vilistades ringi, heitis naerva pilgu teistele kõrtsilistele.

„Kardate vihma käes ära sulada, snhkruusikesed? Kardate tuuletõmbust, nabisabad! Ja mis marjake too seal on?“

Vilgas autojuht hüppas nurgas kõssitava päti juure ja vaatas sellele näkku.

„Taevas ja Tartumaa! Härra direktor!“ kiljatas ta. „Teie siin... ja sellises olekus!.. Vaene härra!“

Direktoriks hüütud pätt heitis autojuhile pilgu ja varjas näo käiksega. Autojuht ohkas, vangutas pead, lõi käega ja siirdus leti ette tagasi.

„See on meie endine direktor“, sosistas ta Toomale. „Näete, millises olekus nüüd? Mh? Oi-oi-oi... Eks ikka naised ja viin... naised ja viin — need ta hukutasid... Naine, kuram, vedas mehe põhja!“

Joonud klaasi tühjaks, pühkis autojuht suu käiksega puhtaks ja jatkas kuuldavalt:

„Kahju mehest! Ja kui lahke härra oli! Minulegi andis koha...“

☞ Kümne minuti pärast olid voorimehedki kogunenud autojuhi

ümber, kes tasase, närvilise tenoriga vestis kurba lugu. Tuul hundas, autojuht rääkis, mehed kuulasid, kuulas endine direktor isegi.

„Jah“, lõpetas viimaks vestleja, „oli hea härra. Ja rikas. Aga vaat, too naise-lirva... Oi, kuidas ta toda naist armastas! Rohkem kui elu armastas toda eite! Eit aga võttis kätte ja jooksis ära. Pani plehku ohvitseriga. Härra hakkas siis jooma. Koledasti hakkas siis jooma. Ja siin ta nüüd ongi...“

Tükk aega valitses kõrtsis haudvaikus.

„Hei, sina... kuidas teid seal...? Teie, õnnetu hing, tulge, võtke üks naps!“ hõikas Toomas pätile. See ruttas leti juure ja kalas mõnuledes almuse kurku...

„Luba mulle hetkeks medaljongi!“ sosistas ta Toomale. „Vaatan veel korraks... ja annan tagasi!“

Toomas kortsutas kulme, ent andis medaljongi siiski.

Tähnillise näoga voorimees õhkas, kehitas õlga ja tellis viina:

„Joo härra! Ah! Hea on elada viinata, viinaga — veel parem! Viinaga muregi pole mureks! Pista!“

Joonud viis klaasi, komberdas pätt nurka tagasi, avas medaljongi ning hakkas segase, jobnud pilguga otsima kallist nägu... Kuid nägu enam polnudki... Abielu-truudust kõrgeks pidav Toomas oli küünega välja kraapinud kerge-meelse naise näo.

Tuul hulus, vihm pladises, ukseklaasidesse vahtis sünge sügiseöö. Päti kustunud silmad puurisid medaljongi, otsides naise nägu, mida enam polnud...

Tuul hulus...

Kuhu kadusid, kevade?

Ainetel A. K.

Must nimekiri.

Täiendatud pukett „tsiviilvahekorra“ meestest.

Kuna tänase nimekirjaga nende meeste arv juba 22 peale tõuseb, kes eelistavad n. n. „tsiviilvahekorda“ korralikule joogiarve tasumisele, siis soovitate siin kohal ametivendadele kelneritele suurt ettevootust, et nad ei sattuks nende „tsiviilvahekorra meeste“ poolt ülesseatud püünistesse ja ei laseks ennast paljaks koorida.

Siin need 22 „tsiviilvahekorra“ meest järgnevad:

1. **Heinrich Ende.** Katsus omal ajal „Estonia“ teatris esimest armastajat mängida, nüüd aga hoiab end kelnerile võlatasumisest redus.

2. **Karl Jermann.** On vangis istunud vähemate varguste pärast, kuid kelneri võlga ei tasu.

3. **W. Ohmann.** Mees, kes juba noorest east ei armasta oma võlgu tasuda ja ka praegu kelnerile 25 kr. võlgneb.

4. **Endine advokat Keller.** Arvab selle õiglase paragrahviväänamise olevat, kuikelneritele joogivõlad tasumata jätab.

5. **Edgar Prommer.** Mees, kes tahab muusikant olla, kuid ka tagasi ei kohku kelneritele „külge tegemast“.

6. **Georg Petermann.** Armastab kelneritele võlakirju anda ja neid mitte tasuda.

7. **Johannes Gottlieb Nyman.** Annab kelnerile oma pitsatiga kaunistatud võlakirja, kuid tasumise jätab Jumala hoolde.

8. **Elmar Kokamägi.** Juba tuntud subjekt ja vale aktsiisi-

valitsuse asjaajaja. Saab iga-suguste trikkidega toime, ise-ärani sarnastega, mis krabisevaid ja kõlisevaid sisse toob.

9. **Nikolai Krusenber.** Ei taha kuidagi kelnerile 14--kroonilist võlga ära tasuda.

10. **Bernhard Mühlbach.** On mitmes lokaalis korduvalt kelneritele „külge teinud“ ja selle eest ka vanglas istunud.

11. „**Härra**“ **Riistop.** Mees, kes töötab olla puukaupleja, aga 2,35 kr. suurust joogivõlga kelnerile ei tasu.

12. **Hugo Metto.** Tuntud „kala“ ka „selles suhtes“.

13. **R. Haavik.** Peab olema maaler, aga on selle vastu kuulus kelnerite naha peal liulaskja.

14. **Hugo Mattiesen.** Ei leidu naljalt restoraani, kuhu see mees külge ei oleks teinud.

15—17. **Theodor Paiso, Felix Arras ja Bisterfeldt,** neist viimane „metsakaupmees“, kuid kelnerile võlatasumiseks nägu ei näita.

18. **M. Pull.** Endine kohtupristav. Praegu veel vanglas, aga kui vabaks saab, siis on esimene töö jälle kelnerid „haneks püüda“.

19. „**Insener**“ **Staude.** Juba korduvalt meie poolt tutvustatud. Ametivennad, hoidke silmad lahti!

20. **Alfred Kuhi.** Tuntud grammofoonide võlguostja, kuid ei pelga ka kelnerit koorimast.

21. **Leo Wilhelm Granquist.** Jooksis arvet tasumata minema.

22. **Karl Etti.** End. vabrikant, kelnerile 16-kr. maksmata.

Vastutav toimetaja J. Käär.

Väljaandja: Tallinna restoraanide, kohvikute ja söögimajade teenijate üldühing.

RESTORAAN

„KODU“

Tallinnas, Uus tän. 3. Telefon 27-33

Mugavad puhtad ruumid ja kabinetid.
Söögid saadaval külmalt ja soojalt letilt.
Maitsevad lõunad kella 1—6. A la carte
igal ajal.

Veinid, liköörid, napsid

kõigist sise- ja välismaa vabrikutest.

Tubli kärakas igal ajal

Muusika igal õhtul kella 7—1½ 12.

Mängib mandolinistide kvintett h-ra Matvejevi juhatusel.

Valmistan äridele igasuguseid
reklaamsilte, plakaate
ja kavandeid. Akende ja muid
dekoratsioon ja dekoreerimise töid.

Annan nõu igas asjus.

Kõiksugu joonistusi ja pildimaalimisi klaasile.
Reklaam-kaste ja klaassildi kullatöid.
Võtan vastu kõiksugu silditöid võistl. odava hinnaga.

Kunstmaaler LEO.

Tallinn, Apteegi 9, k. 5.

Restoraanide, kohvikute ja söögimajade teenijate üldühingu häälekandja

„RESTO“

ilmub ka edaspidi korralikult üks kord kuus iga kuu keskel ja toob oma sisus peale huvitavate juttude ja vestete restoraanide elust ka kutsealasse puutuvaid artikleid ja kirjutusi restoraaniteenijate päevamuredest.

„RESTO“ on ainuke ajakiri, kus restoraanide, kohvikute ja söögimajade teenijad võivad oma kutsealasse puutuvaid küsimusi takistamatalt valgustada ja kes nende muredele ja valudele soojalt kaasa tunneb.

„RESTO“ käesolevas numbris hakkas ilmuma ülihuvitav kirjutuste seeria

„Vana kelneri mälestused“

Käesolevas numbris toob vana kelner esile oma mälestustes need sünged ajad 1905. aastast mil Uuel turul ojana veri voolas ja mil vürstinna X. praeguses Eestis kohut mõistis. Järgmistes seeriates teised ülihuvitavad episoodid, mida ükski lugemata ei jäta.

„Resto“ maksab tellides ühe aasta peale 2,50 kr., 6 kuu peale 1,35 kr. ja kolme kuu peale 70 senti.

Üksik nr. maksab ainult 25 senti.

Restoraaniteenijad, lugege „Restot“, sest see on teie oma hää, mis sealt välja kostab!